Weet je wel wie ik ben?

Leer de koolmees kennen!

voor de leerkracht

Instructie & Introductie

Alle vogels lijken een beetje op elkaar maar toch zijn alle vogels anders. Laat de leerlingen in groepjes een vogel bestuderen. Voor elke vogel die we met de webcam van Beleef de Lente Junior volgen is een werkblad. De kinderen leren over naam, uiterlijk, geluid, leefgebied en voedsel.
De leerlingen verwerken de kennis die ze opgedaan hebben op een poster. Als alle groepjes hun vogel gepresenteerd hebben is het leuk de verschillen en overeenkomsten te bespreken.
Als je de opwarmopdracht ook klassikaal doet, kun je met het woordweb erbij evalueren.

40,41 & 33,26
kerndoel

40 De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.
41 De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen.
33 De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.
26 De leerlingen leren structuur en samenhang van aantallen, gehele getallen, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen op hoofdlijnen te doorzien en er in praktische situaties mee te rekenen.

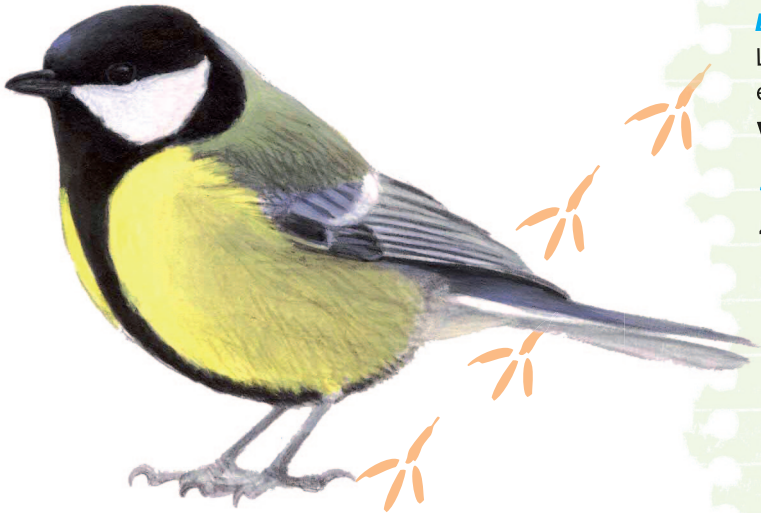

Doel:
Leerlingen leren de koolmees goed kennen en raken vertrouwd met de website **www.beleefdelentejunior.nl**.

Tijd:
4 uur. Er kan projectmatig met dit werkblad gewerkt worden.

Voorbereiding en benodigdheden:
- Verdeel de klas in groepjes en laat elk groepje een vogel kiezen. Je kunt de groepjes deze vogel de hele lente laten volgen op **www.beleefdelentejunior.nl**;
- Laat de kinderen zelf informatie zoeken: foto's, clips en geluid van hun vogel. Op **beleefdelentejunior.nl**, **SchoolTV** en **Youtube** zijn allerlei filmpjes te vinden;
- Boeken uit de bibliotheek over de vogels van Beleef de Lente Junior;
- Als de leerlingen beeld en geluid op internet gezien en gehoord hebben, hebben ze geen computer meer nodig. Print wel de achtergrondinformatie van de site bij elke vogel uit. Let op: voor elke leeftijdsgroep staat er op maat geschreven achtergrondinformatie;
- Eenmalig 2 meter brede strook papier (vlechtstrook);
- Eenmalig wasknijper voor elk leerling en 8 wasknijpers voor de vogels;
- Eenmalig naamkaartje voor elke leerling;
- Apart werkblad met de afbeeldingen van alle vogels erop. Dit werkblad kun je vinden op **www.beleefdelentejunior.nl**, klik op 'Ik ben leerkracht' en zoek op trefwoord 'Platen';
- Schaar en lijm;
- Keukenweegschaal;
- Meetlint of iets dergelijks van minimaal 1 meter.

Opwarmopdracht

A: Inventariseer de kennis die kinderen over vogels hebben. Vraag ze woorden te noemen die bij hen opkomen als ze aan vogels denken. Teken de informatie in een woordweb. Het is leuk dit deel klassikaal te doen, voordat de kinderen beginnen aan het werkblad van de door hun gekozen vogel.
B: Maak op de brede vlechtstrook een meetlint voor aan de muur. Meet alle leerlingen op en laat ze hun naam met de wasknijper bij hun eigen lengte zetten.

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

Voor de leerkracht:

Dit werkblad is geschikt om zelfstandig, twee aan twee of in een klein groepje aan te werken. Laat elk groepje een vogel kiezen. Zorg dat alle acht vogels van Beleef de Lente Junior aan bod komen. Van elke vogel bestaat een introductiewerkblad. De opdrachten lijken op elkaar maar zijn aangepast aan de specifieke kenmerken van de vogel waar het werkblad over gaat. De opwarmopdracht is geschikt om klassikaal te maken, de evaluatie ook.
Je kunt de klas voor aanvang van Beleef de Lente Junior in groepjes verdelen en elk groepje de hele lente een van de vogels laten volgen op de webcam. De introductiewerkbladen dienen om de vogel goed te leren kennen. Elke groepje verdiept zich in 'zijn eigen' vogel en presenteert de opgedane kennis door middel van een poster of voorwerpen aan de rest van de klas.
De vogels voor de webcams zijn wilde vogels. Zij doen wat ze zelf willen. Vogelbescherming Nederland kan niet garanderen dat elke vogel voor de webcam verschijnt en gaat broeden. Als een groepje leerlingen een vogel gekozen heeft die niet voor de webcam verschijnt laat ze dan overstappen op een andere vogel. Het is geen probleem als meerdere groepjes dezelfde vogel bestuderen en volgen.

De koolmees in het kort:

1. Een koolmees heeft een zwarte kop met witte wangen, zijn rug is mosgroen en zijn vleugels blauwgrijs met een witte streep. Zijn buik is geel met bij de man een brede zwarte 'stropdas' en bij het vrouwtje een dun gebroken streepje, een 'sjaaltje'.
2. Zijn lengte is 14 cm en de spanwijdte 24 cm.
3. Een koolmees weegt zo'n 17 gram dus hij is ruim 10 x zo kort en bijna 2060 x zo licht als een kind van 1 meter 40 en 35 kilo.
4. Een koolmees heeft een harde stem. Hij maakt een langdurig herhaald tweetonig "tie-TUU tie-TUU tie-TUU", als een piepende fietspomp of of "TIE-ta TIE-ta TIE-ta", als een sirene van een politieauto. Maar ze maken ook nog veel andere geluiden en doen andere vogels na, bijvoorbeeld een ekster: tsjè-tsjè-tsjè-tsjè-tsjè. Kool komt van steenkool, naar zijn blauwzwarte kapje. Mees komt van muis en betekent klein.
5. Koolmezen leven in bossen, parken en tuinen. Ze nestelen in een boomholte of nestkast. Het is een veelvoorkomende vogel: zo'n 600.000 broedparen in Nederland.
6. Koolmezen zoeken bijna de hele dag naar eten. Ze eten spinnen en rupsen en in de winter zaden, vooral beukennootjes. Mensen voeren ze met pindasnoeren en vetbollen.

Aanvullende acties:

- Bij Beleef de Lente Junior hoort een scala aan werkbladen die verdieping bieden op dit introductiewerkblad. Zoals de werkbladen over het voedselweb en de naam van de vogels.
- Voor groep 1 & 2 is een praatplaat over de koolmees deze kan gebruikt worden door de beelddenkers en de leerlingen die moeite hebben met lezen;
- Mocht dit introductiewerkblad te weinig uitdaging bieden dan kan het introductiewerkblad voor groep 5/6 aangeboden worden;
- Kijk voor een overzicht van alle werkbladen op **www.beleefdelentejunior.nl** (klik op 'Ik ben leerkracht').

Nabespreking:

Nadat alle posters af zijn of de voorwerpen verzameld bespreek je de overeenkomsten en verschillen tussen de vogels in de klas. Ook het vergelijken met de mens, met jezelf, is leerzaam. Gebruik hiervoor opdracht 2. Laat kinderen verschillen opnoemen. Maak een grote tabel op het bord met in de rijen de kenmerken die de kinderen noemen en in de kolommen de vogels. Geef met kruisjes of met rood en groen aan welke vogel welke kenmerken heeft.

Tips:

- Zet de websites alvast klaar voor de leerlingen.
- Maak de schaalverdeling onderaan het meetlint per cm in verband met de kleine vogels.
- De opwarmopdracht kan eenmalig uitgevoerd worden.
- Luister met de klas naar het geluid dat de koolmees maakt op **www.beleefdelentejunior.nl**.

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

Opdracht 1: *Onderzoek doen*

Kijk op **www.beleefdelentejunior.nl** heel goed naar het uiterlijk van de koolmees. Vul daarna de vragen in.

tip: uiterlijk is hoe je eruit ziet.

Wat voor kleuren hebben de veren van de koolmees?

Zijn kop is:

De vleugels zijn:

Zijn buik is:

Zijn rug is:

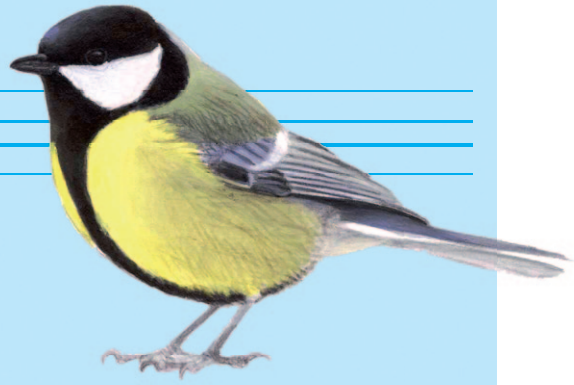

Hoe zien zijn ogen eruit?

De koolmees heeft oranje/blauwe/groene/zwarte ogen.

De ogen zijn groot/klein.

Zie je dat de wangen van de koolmees een andere kleur hebben? Schrijf de kleur op.

Wist je dat...

... koolmezen meestal maar 2 jaar oud worden.
... ze tussen de 8 en 13 eieren leggen in één nestje.
... een koolmees een zangvogel is. Ze kennen wel 40 verschillende liedjes. Alleen de mannetjes zingen. Ze doen dit om andere mannetjes weg te jagen en vrouwtjes te lokken.
... een vrouwtje haar mannetje aan zijn zang herkent.
... koolmezen die in de stad wonen hoger zingen dan koolmezen die in het bos wonen. Dat doen ze om boven het geluid van de stad uit te komen.
... koolmezen niet zo bang zijn, ze zijn juist nieuwsgierig.

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

Opdracht 2: *Een koolmees op 'ware grootte'*

2a: Vraag aan de juf of meester het papier waar plaatjes van alle vogels op staan en knip alleen de koolmees uit. De koolmees is 14 cm hoog. Zet de koolmees met de wasknijper op het meetlint.

2b: Ga in de klas op zoek naar dingen die even groot zijn als de koolmees.

Schrijf op wat je gevonden hebt:

2c: Ik ben: even groot / groter / kleiner dan de koolmees.

2d: Als ik 7/8/9/10 koolmezen boven op elkaar zet zijn we even groot.

Tip: gebruik het meetlint.

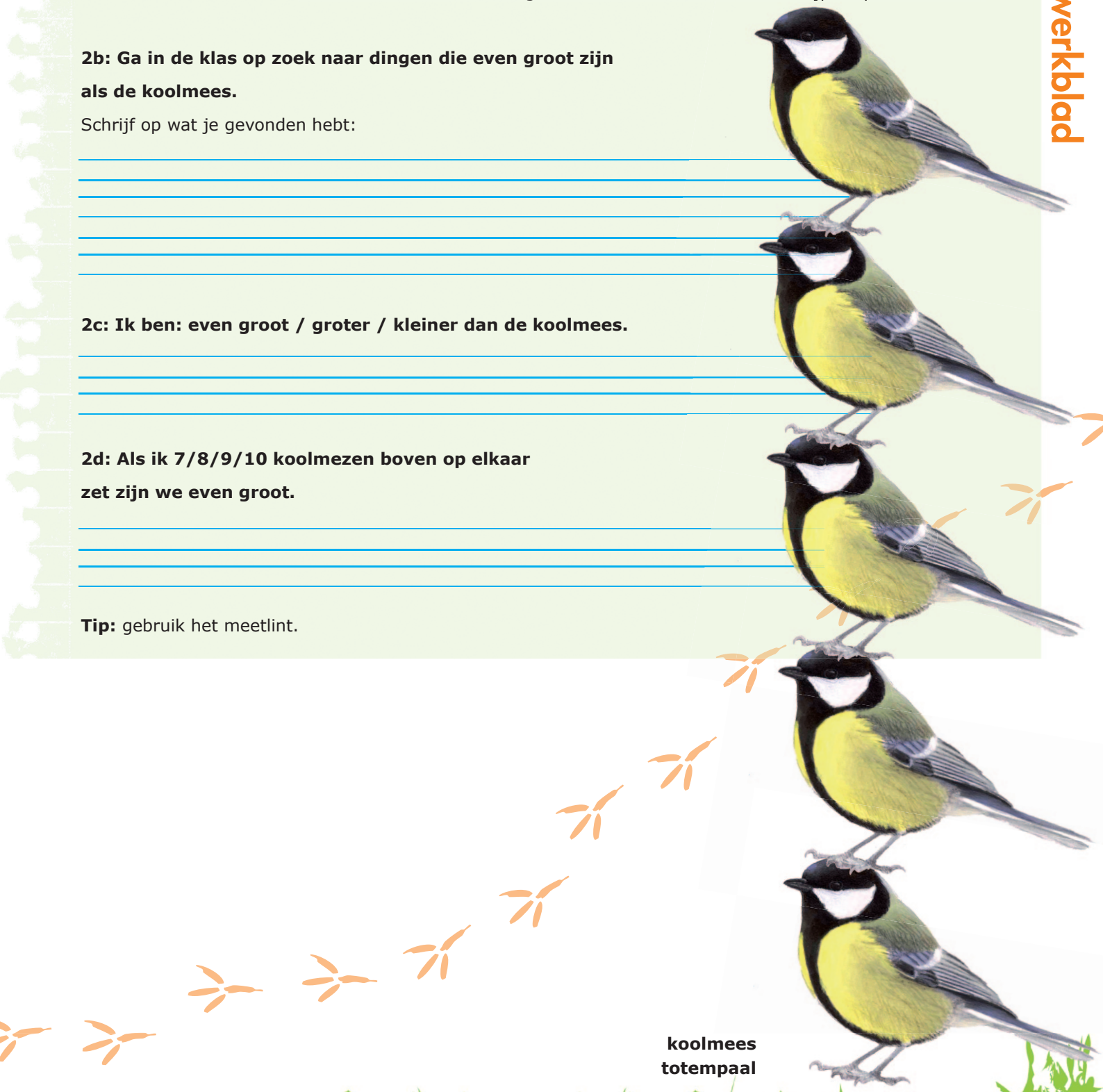

koolmees
totempaal

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

leerlingenwerkblad

Opdracht 3: *Hoeveel weegt een koolmees?*

Een koolmees weegt ongeveer 17 gram.

3a: Pak de weegschaal en leg daar een velletje papier op. Kijk hoe zwaar een velletje papier is. Leg er nu nog een velletje op. Ga zo door totdat de weegschaal op 17 gram staat.

3b: Pak nu alle velletjes tegelijk van de weegschaal. Nu voel je hoe zwaar een koolmees is.

3c: Vind je dat een koolmees zwaar is of licht?

3d: Zoek iets dat even zwaar is als een koolmees. Weeg daarvoor wat spullen om je heen. Wat heb je gevonden?

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

Opdracht 4: *En de naam is....*

De achternaam van mensen vertelt ons soms over het werk dat iemand doet of de plaats waar ze geboren zijn.
Voorbeeld: Meneer de Boer is van beroep boer.
Mevrouw Slager werkt bij de slagerij.

Tip: beroep is het werk dat iemand doet.

4a: Wat is jouw achternaam?

Weet je ook wat jouw achternaam betekent?
Mijn achternaam betekent:

De naam van de vogel vertelt ook iets over de vogel.

Het woord 'mees' betekent klein. Het woord lijkt op muis.

En een muis is ook klein. En 'kool' komt van houtskool.

4b: Nu kun je vast wel bedenken waarom de koolmees koolmees heet.

De koolmees heet koolmees omdat:

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

Opdracht 5: *Waar wonen koolmezen?*

☐ achtertuin

☐ strand

☐ stad

Ik denk dat de koolmees hier woont omdat:

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.

Opdracht 6: Boodschappenlijstje

De koolmees lust niet alleen pinda's en vetbolletjes,
maar ook allemaal kleine diertjes
Zet een pijl tussen de oehoe en de dieren die hij eet.

muis

zaden

rups

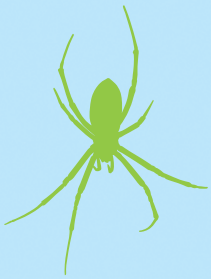

spin

slak

mot

vogel

Overname en dupliceren van dit materiaal is alleen toegestaan voor educatieve en niet-commerciële doeleinden en alleen als het materiaal is voorzien van een bronvermelding. © Vogelbescherming Nederland, 2013.